

ceral, agresiv, senzual al Elenei Iakovleva – Maria Stuart și cel al Marinei Neelova – Elisabeta transmite asociații șocante de idei și imagini despre problematica politică și umană a piesei. O reprezentare strălucitoare și totodată terifiantă prin grotesc, deriziune și poezie tragică. Despre pasiunile pustiitoare ale unor eroi chinuți de neputința și neadecvarea lor la existență vorbește și regizorul luri Eremin în viziunea sa camerală asupra **Idiotului** după Dostoevski. Temperamental și imprezibil, seducătorul actor Aleksandr Ivașkievici – Mișkin dă personajului un farmec neliniștitor, care ni-l apropie în acest spectacol despre eșec și singurătate.

La antipod, într-o montare coregrafică și corală cu **Visul unei nopți de vară**, Oskaras Koršunovas face o demonstrație despre forța de expresie a biomecanicii lui Meyerhold. O echipă foarte tânără de actori, care folosesc ca unic element de recuzită o scândură, ne invită să evadăm în închipuire pentru a trăi mai intens realul. Ne invadează un concert de expresii vizuale și sonore, în care histrionul e văzut ca un oficiant, deținător al unor taine. Impresionează îmbinarea de mijloace esențializate și fantezia ludică a actorului – instrument fizic și exponent spiritual al spectacolului. În această lectură regizorală geometrică impactul emoțional este foarte profund. Nimic nu e alegoric, rece, demonstrativ. „Războiul sexelor” riscă să compromită echilibrul lumii și iluzia de fericire.

Imaterialitatea visului atenuază însă contururile forțelor telurice dezlanțuite. În vremuri confuze și violente, pentru Oskaras Koršunovas și elevii săi utopia unității dintre om și lume prin eros rămâne o speranță. Acest vis, cu visători oscilând între lumină și întuneric, este vital și exuberant. Cuceritoare este și fantezia regizorului Andrei Zholdak din provocatorul spectacol **Taras Bulba**, în care folosește filonul circului și al ritualului. Acest director de scenă i-a fermecat pe spectatorii români la Festivalul Internațional de la Sibiu, cu o producție nonconformistă după **Idiotul**, el colaborând acum la realizarea unei variante a montării cu trupa Teatrului „Radu Stanca”.

Starea de spirit a timpului nostru este surprinsă cu forță documentară și în reprezentațiile cu piese contemporane. **Școala nebunilor** de Sașa Sokolov, **Simultan** de Evgheni Grișkoveț, **Crocodilul** după K.I. Șukovski descriu, în tonuri neorealiste sau expresioniste, infernul cotidian. Pofta de joc contaminantă a interpreților, intimitatea sălilor de tip studio creează o complicitate „vinovată” cu publicul.

Sunt reprezentații care au ca emblema „teatrul de autor”. Andrei Moguki, regizorul spectacolului **Școala nebunilor**, lansează la seminarul „Teatrul și timpul” o sintagmă care irită critica: EGO-CLASICISM. „Important pentru mine, declară artistul, nu e sentimentul unei generații. Personalitățile sunt mai interesante decât curente și școlile.” Moderată de criticul Tatiana

Proskurnikova, dezbaterea lansează și alte întrebări care animă asistența: Ce înseamnă să fii creator în noile contexte, să construiești forme într-o lume dominată de computere și multimedii, derutată de șocurile produse de reforme manageriale, de apariția unei alte cenzuri, cea economică? Concluzia finală va fi o pledoarie pentru protejarea teatrului de repertoriu, pentru companiile naționale și trupele permanente.

Printre invitații festivalului s-au aflat și participanții la întâlnirea Comitetului Executiv al Asociației Internaționale a Criticilor de Teatru (AICT). La lucrările conduse de președintele George Banu s-a analizat modul în care s-au desfășurat stagiile din acest an, dedicate tinerilor critici. Cu acest prilej s-au adus cuvinte de laudă modului exemplar în care au reprezentat școala de teatru din România tinerii Cristina Modreanu (la Strasbourg), Mirona Hărăbor și Delia Voicu (la Zagreb), Oana Borș și Daria Dimiu (la Nitra – Slovacia), Octavian Saiu (la Amsterdam). De asemenea, au fost discutate proiectele Asociației cu UNESCO și ITI. Totodată, s-a conturat programul Congresului Mondial al Criticilor de Teatru, care va avea loc în mai 2001, la Festivalul Teatrului Americilor de la Montreal, când se va alege și noua conducere a AICT.

Mă despart de Sankt-Petersburg cu sentimentul că am fost oaspete privilegiat în casa nobilă a teatrului.

Ludmila Patlanjoglu

S.U.A.

Englezi la New York

Ciudățeniile ale lumii teatrale moderne: în timp ce la Londra un anumit public este „mormit” la teatru prin aducerea din Statele Unite, ca să joace în Anglia, a unor vedete de cinema americane (nu neapărat actori de prim rang), puține spectacole atrag publicul din New York la teatru ca acelea importate de la Londra!

Am putut astfel să văd la New York două spectacole importante montate la teatrul londonez Almeida, considerat unul dintre cele mai bune din capitala britanică: **Coriolan** și **Richard al II-lea**, puse în scenă, amândouă, de către conducătorul artistic al teatrului, Jonathan Kent.

Cu același interpret în rolurile titulare (Ralph Fiennes, care s-a făcut cunos-

cut și ca actor de film), cu același scenograf (Paul Brown), cu – în mare – aceeași echipă actricească, spectacolele alcătuiesc un diptic *sui generis*. Regizorul a văzut în cele două piese o temă comună: orgoliul nemăsurat care, în ultimă instanță, îi pierde și pe generalul roman, și pe regele englez.

Ambele piese sunt montate într-o aceeași instalație scenică simplă (cel puțin în aparență), dar foarte eficace: o pasarelă peste întregul spațiu de joc și câteva culise mobile „la grădina” și ca fundal (în **Coriolan** mai există și un podium lateral, „la curte”); **Coriolan** este jucat în costume moderne, **Richard al II-lea**, în costume, destul de vag, de epocă.

Tragedia romană este răsucită de re-

gizor pe toate fețele; în fiecare episod al spectacolului personajele sunt înfățișate, în funcție de situația dramatică dată, dintr-un alt unghi, fără prejudecata unei concepții unificatoare. Coriolan este bolnav de mândrie și de vanitate de-a lungul întregii sale istorii, dar mai e, rând pe rând, și războinic plin de vitejie, un „macho” căruia nimeni și nimic nu-i rezistă, și jalnic infantil, și conștient de valoarea sa reală, și plin de fumuri până la stupiditate; și grandios, și ridicol, și consecvent față de propriile sale principii, și capricios.

Actorul transmite o impresie de forță copleșitoare și suplinește prin această forță o anumită lipsă de șarm.

Volumnia (Barbara Jefford) este când fanatică până la grotesc, când îndu-

rerată și umilă, profund mișcătoare, când perfect caraghioasă, când demnă de compasiune, când mărginită și vrednică de dispreț, când înțeleaptă, când absurdă.

În relația dintre Coriolan și căpetenia volsrilor, Aufidius (Linus Roache), actorii și regizorul au strecurat subtil ideea unei rivalități ce ascunde o atracție reciprocă. Această atracție – insinuată cu un remarcabil simț al măsurii – explică uciderea în final a lui Coriolan de către Aufidius.

Menenius Agrippa este, și el, când un politician versat, uns cu toate alifiile – și condamnat pentru intrigile pe care le țese –, când un bătrân nepunctuos, care deșteaptă compătimire. Acest tratament regizoral nepărtinitor îi priște admirabil foarte complicatei piese, lăsându-i pe spectatori să vadă și fața, și reversul medaliei și să-și însumeze impresiile în ideea că spectacolul arată cum se face politica, din ce ambiții, deșertăciuni, manipulări și murdării izvorăsc mai toate evenimentele istorice.

Straniu, ceea ce izbuteste admirabil în **Coriolan** nu izbuteste în **Richard al II-lea**: este evident că regizorul și actorul nu s-au decis dacă să se identifice cu caracterul și soarta tragică ale lui Richard sau să se distanțeze critic față de personaj; ei n-au hotărât dacă regele merită dispreț sau milă. Acesta e țanțos și plin de sine, și nu e limpede dacă hotărârea sa – fatală – din prima scenă (hotărâre care declanșează trădarea lui Bolingbroke și duce, în cele din urmă, la detronarea și

moartea regelui) izvorăște din inconștiență politică, din ușurățate sau din prostie. Nici în continuare nu e tocmai limpede dacă, descoperind și trebuind să admită că un rege nu este nici el decât un biet om, Richard descoperă și umilința adevărată, sau se comportă numai ca un ins ce se consideră frustrat de ceea ce, de fapt, continuă să creadă că i se cuvine neîndoelnic.

Nici personajul oponentului lui Richard nu apare în spectacol mai limpede conturat – e imposibil de spus dacă viitorul Henric al IV-lea acționează în numele a ceea ce socotește el a fi dreptate sau e numai însetat de putere, nici dacă e crud din fire sau e doar victima dezolată a rolului pe care și l-a asumat...

Imparțialitatea regizorală care face din **Coriolan** un spectacol, după mine, excelent dăunează montării cu **Richard al II-lea**... Poate pentru că **Richard al II-lea** e o piesă relativ timpurie a lui Shakespeare, mai liniară în construcție, în timp ce **Coriolan**, text complex și extrem de nuanțat, e una dintre capodoperele maturității sale, poate din alte motive. Mărturisesc că nu știu...

În piesa Yasminei Reza **Un bărbat surprinzător** i-am văzut pe Eileen Atkins și pe Alan Bates – o oră și un sfert de desfătare desăvârșită...

Piesa nu este o capodoperă absolută, dar dezvoltă cu abilitate dramaturgică o idee nu lipsită de originalitate: în trenul Paris-Frankfurt se întâlnesc, în același compartiment, un scriitor de renume și o cititoare care îl admiră; prin mijlocirea unei suite de

monologuri, aflăm gândurile scriitorului și gândurile admiratoarei sale. Plictisit de viață și de meseria lui, dezabuzat, dar, în același timp, plin de vanitatea unei celebrități răsfățate, scriitorul nu e peste măsură de atras de doamna care călătorește în același compartiment cu el, dar este, totuși, disponibil pentru un flirt, pe când doamna șovăie dacă să-i dezvăluie sau nu că are în poșetă o carte de-a lui și că n-ar respinge eventualitatea unei aventuri cu idolul ei. În cele din urmă, un dialog se încheagă, totuși, între cei doi, și doamna îi dezvăluie celebrității adorată că ar accepta o legătură amoroasă, dar scriitorul, după ce s-a ținut „ștaif” atâta vreme, nu poate primi propunerea decât ca pe o glumă.

Cu aplombul și virtuozitatea unor veritabili monștri sacri, cu un farmec cuceritor, devastator, cu o suverană economie de mijloace actoricești, cu umor rafinat, cu un simț al ritmului fenomenal, cei doi actori se delectează înfățișând grandoarea și nimicnicia personajelor pe care le întrupează, neînțelegerea reciprocă dintre acestea, asemănarea și nepotrivirile dintre ele, dramele lor imagine, provenind din orgoliu, dar și dramele lor reale și profund mișcătoare – drame ale vârstei și ale singurătății, drame ale unor permanente frustrări. Și, astfel, cei doi fabuloși actori oferă publicului, clipă de clipă, o bucurie artistică fără seamăn.

Gheorghe Miletineanu

talon de abonament

pentru România

3 luni ■ 30 000 lei

6 luni ■ 60 000 lei

pentru Europa

3 luni ■ 20 USD

6 luni ■ 39 USD

12 luni ■ 70 USD

pentru America

3 luni ■ 20 USD

6 luni ■ 39 USD

12 luni ■ 68 USD

începând cu luna

Am plătit prin mandat postal numărul

în contul nr. 0124378914 deschis la banca ING BARINGS pentru SC NDC SRL București, Oficiul Postal nr. 33 C.P. 130

Talonul de abonament împreună cu dovada plății vor fi trimise pe adresa: Scena, C.P. 1-831, 70700 București, Oficiul Postal 1, str. Matei Millo 10-12

ATENȚIE!

Plata abonamentului se face până la data de 20 a lunii, acesta fiind onorat în luna imediat următoare. Pentru informații suplimentare contactați-ne la tel: (01) 223 21 00 sau 223 21 01

Nume _____

Prenume _____

Sex _____ Vârsta _____ Ocupația _____

Adresa _____

Localitate _____ Județ _____

Cod Poștal Telefon

Data _____ Semnătura _____